

University of Groningen

Effecten van curriculumveranderingen

Cohen-Schotanus, Janke

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

1994

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Cohen-Schotanus, J. (1994). *Effecten van curriculumveranderingen: studiewaardering, studeergedrag, kennis, studiedoorstroom in een veranderend medisch curriculum*. s.n.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Samenvatting

Eind jaren zestig werden de medische curricula in Nederland met een jaar bekort. Men dacht met het gebruik van nieuwe onderwijsvormen en door eerder met het klinisch onderwijs te beginnen in zes jaar een even goede arts op te kunnen leiden als daarvoor in zeven jaar. In Groningen werd in september 1968 met deze nieuwe zesjarige opleiding gestart (Curriculum 68). Uitgangspunten bij het nieuwe Groninger programma waren onder andere integratie van het klinische en pre-klinische onderwijs, invoering van keuzeonderwijs waarbij het encyclopedisch ideaal werd losgelaten, klinisch onderwijs in de eerste studie jaren en het invoeren van de gedragswetenschappen. Een tiental jaren later bleek van deze uitgangspunten veel minder terecht gekomen te zijn dan oorspronkelijk de bedoeling was geweest. Men kan zich niet aan de indruk onttrekken dat persoonlijke belangen en weerstanden tegen al deze nieuwigheden daarbij een rol hebben gespeeld (hoofdstuk 1).

Daarnaast baarde het functioneren van de studenten de faculteit halverwege de jaren zeventig steeds meer zorgen. De tentamenprestaties werden slechter, de studievoortgang stagneerde en de hoeveelheid tijd die aan de studie besteed werd, werd als te gering beoordeeld. Daarbij kwam dat studenten vooral de eerste jaren van de studie saai, taai en irrelevant vonden. De kennis van de Groninger medische studenten was geen probleem; die was vergelijkbaar met die van hun collega's uit Maastricht en Leiden (hoofdstuk 2).

Voor de faculteit was dit een ongewenste situatie en een aanleiding het curriculum te herzien. Vooral in de eerste studie jaren moest het onderwijsprogramma aantrekkelijker worden. Men dacht dat de studieprestaties dan vanzelf beter zouden worden. Besloten werd tot een aantal nieuwe onderdelen, die geleidelijk werden ingevoerd. In 1986 kon gesproken worden van een nieuw curriculum: het Curriculum Tachtig. De nieuwe onderdelen betroffen een verpleegstage, een cursus acute geneeskunde, keuzeonderwijs, blokken en thema's. Om ruimte te maken voor deze nieuwe onderdelen, werd het bestaande vakgroep-gebonden onderwijs verminderd. Er werd echter meer onderwijs toegevoegd dan ingeleverd (hoofdstuk 3).

Zowel in 1987 als in 1992 werd onderzocht hoe de studenten het Curriculum

Tachtig waardeerden. De nieuw toegevoegde onderdelen bleken voor studenten motiverend te zijn, vooral de verpleegstage en het keuzeonderwijs. De klachten betreffende het vakgroep-gebonden onderwijs bleven echter onveranderd. Studenten bleven klagen over de grote hoeveelheid (irrelevante) details die geleerd moesten worden, en over de onwetenschappelijkheid en de onpersoonlijkheid van de studie. Ook stoorden zij zich soms aan de houding van docenten ("zo'n arts wil ik nooit worden"). De grote hoeveelheid klachten in 1987 betreffende de organisatie was in 1992 grotendeels verdwenen. Geconcludeerd kan worden dat het programma als geheel voor studenten aantrekkelijker geworden was. Dit komt vooral door de nieuw toegevoegde onderdelen. Deze aantrekkelijke onderdelen hebben echter geen uitstralend effect naar de reeds bestaande onderdelen (hoofdstuk 4).

De hoeveelheid tijd die aan de studie werd besteed in Curriculum Tachtig was 200 - 400 uur meer dan in Curriculum 68. Deze toename was vooral het gevolg van het toevoegen van de nieuwe onderdelen. Het collegebezoek bij het reeds bestaande vakgroep-gebonden onderwijs werd in de jaren tachtig niet hoger, de tentamenvoorbereidingstijd nam niet toe en de gemiddelde tentamenresultaten waren slechter dan ooit. Er kon niet worden aangetoond dat de slechte tentamenresultaten verband hielden met de inspanning van de studenten of de moeilijkheid van een vak. Het kwam voor dat hoger collegebezoek en meer tentamenvoorbereidingstijd bij een vak leidde tot een slechter tentamenresultaat, en omgekeerd. De moeilijkheid van de tentamens was variabel, onder andere door soms te veel irrelevante details en redactionele tekortkomingen in de vraagstelling. Bij onderzoek naar de kwaliteit van 15 tentamens bleken er slechts bij 3 tentamens geen lacunes geconstateerd te worden (hoofdstuk 5).

De kennis van de studenten werd gemeten met een voortgangstoets. Deze Groninger voortgangstoets bestond uit 70 vragen van het juist-?-onjuist type. De vragen waren afkomstig van twaalf vakgroepen. De Groninger toets werd in een periode van 11 jaar vier maal aan studenten uit alle studiejaar voorgelegd. Hoewel in de tijd van de eerste afname (1981) aanzienlijk minder tijd aan de studie werd besteed dan ten tijde van de latere afnamen, werd geen kennistoename geconstateerd. Ook nadere analyses van de deelnemende groepen studenten en de vragen leverden geen leerwinst op (hoofdstuk 6).

Van de ongeveer 6000 studenten die sinds 1968 in Groningen met de medische studie begonnen zijn, heeft ongeveer 90% de propedeuse gehaald, zo'n 80% het

doctoraal en 75% het artsexamen. Tussen de cohorten werden geen significante verschillen gevonden. Bij de percentages studenten die nominaal studeerden werden wel significante verschillen tussen de cohorten gevonden. De nominale rendementen worden beïnvloed door programmering van het onderwijs, de examenregelgeving en externe invloeden. Na de overstap van een parallelle op een sequentiële instroom in het vijfde studiejaar, studeerde geen student meer binnen de programmaduur af. De afschaffing van het jaarklassensysteem leidde tot studievertraging, ook bij de 'betere' studenten. De invoering van de Wet op de Twee Fasenstructuur leidde tot studievertraging bij alle medische faculteiten. In Groningen werd deze landelijke tendens in de propedeuse doorbroken door een betere onderwijsprogrammering en een minder vrijblijvend examenreglement (hoofdstuk 7).

De analyses in dit proefschrift laten zien dat een aantrekkelijker onderwijsprogramma niet tot een hoger rendement leidt en dat een hoog rendement geen garantie voor een aantrekkelijk programma is. De problemen die bij de medische faculteit in Groningen geconstateerd werden, zijn niet uniek. Bij vrijwel alle medische faculteiten in Nederland doen zich vergelijkbare problemen voor betreffende de wetenschappelijkheid van de opleiding, de toetsing en de studiedoorstroom. Hetzelfde geldt voor andere dan medische universitaire opleidingen. Bij de medische faculteit in Groningen hebben de ruim 700 studenten die tussen 1988 en 1992 afstudeerden, gemiddeld 99 maanden over de opleiding gedaan. Dit is een programmaduur-overschrijding van 27 maanden. Verder bleek dat deze afgestudeerde artsen in de doctoraalfase gemiddeld voor ruwweg één op de twee tentamens gezakt zijn. Wanneer al deze studenten volgens het programma afgestudeerd zouden zijn, zou per jaar ruim 5 miljoen aan studiekosten (maatschappelijk en privaat) bespaard hebben kunnen worden. Bij een gemiddelde programmaduur-overschrijding van één jaar, zou de besparing 3 miljoen per jaar zijn geweest. Voor de instelling zijn de kosten voor vertraagde studenten lager dan de inschrijvings-inkomsten.

Ondertussen is de faculteit per september 1993 gestart met een nieuw curriculum: het Curriculum 2000. De bedoeling is dat dit curriculum voor studenten aantrekkelijker is dan de voorgaande curricula, dat er minder vaak gezakt zal worden en dat de studiedoorstroom versneld wordt. Als de plannen zoals die op papier staan uitgevoerd worden, is er een redelijke kans op succes (hoofdstuk 8).